

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАУКОВІ ПРАЦІ
МІЖРЕГІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ФІЛОЛОГІЯ

SCIENTIFIC WORKS
OF INTERREGIONAL ACADEMY
OF PERSONNEL MANAGEMENT

PHILOLOGY

Випуск 3 (17), 2025

Видавничий дім
«Гельветика»
2025

Редакційна колегія

Акімова А. О., кандидат філологічних наук, доцент, викладач кафедри іноземної філології і перекладу, Міжрегіональна Академія управління персоналом (головний редактор)

Гурко О. В., доктор філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Добровольська В. В., доктор наук з соціальних комунікацій, доцент, професор кафедри культурології та міжкультурних комунікацій, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Лисинюк М. В., доктор філософії (061 Журналістика), доцент кафедри зв'язків із громадськістю та журналістики, декан факультету післядипломної освіти, Київський національний університет культури і мистецтв

Ляшенко (Накашидзе) І. С., кандидат філологічних наук, доцент кафедри філософії та українознавства, Дніпровський національний університет залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна

Павлюх М. В., кандидат наук із соціальних комунікацій, асистент кафедри міжнародної інформації, Національний університет «Львівська політехніка»

Полсжасв Ю. Г., кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент, доцент кафедри іноземних мов професійного спілкування, Національний університет «Запорізька політехніка»

Росінська О. А., кандидат філологічних наук, доцент, заступник директора Інституту журналістики з науково-методичної та навчальної роботи, доцент кафедри журналістики та нових медіа, Київський університет імені Бориса Грінченка

Ситник О. В., кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент, доцент кафедри мультимедійних технологій і медіадизайну Інституту журналістики, Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Сокол М. О., кандидат філологічних наук, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземних мов, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Тищенко Т. М., кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри української мови та методики її навчання, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Форманова С. В., доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Храбан Т. Є., кандидат філологічних наук, завідувач кафедри іноземних мов, Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут

Царик О. М., кандидат філологічних наук, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов та інформаційно-комунікаційних технологій, директор Міжнародної школи комунікацій, Західноукраїнський національний університет

Чорнодон М. І., кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент, доцент кафедри журналістики та соціальних комунікацій, Донецький національний університет імені Василя Стуса

Konrad Kazimierz Szamryk, Doctor of Sciences, Professor, Department of Lexicology and Pragmalingwology, Department of Polish Language and Comparatistics, University of Bialystok (Bialystok, Poland)

Anna Mlynarczuk-Sokolowska, Doctor of Sciences, Professor, Faculty of Education, University of Bialystok (Bialystok, Poland)

Slavomír Gálik, prof. PhDr., Professor, Vice-Dean for Research and International Relations FMK UCM, University of St. Cyril and Methodius in Trnava (Trnava, Slovakia)

Затверджено Вченою радою

Міжрегіональної Академії управління персоналом 19.11.2025 (протокол № 10)

Мови розповсюдження: українська, англійська, польська, німецька, французька.

Реєстрація суб'єкта у сфері друкованих медіа: Рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення № 1173 від 11.04.2024 року. Ідентифікатор медіа: R30-03895.

Суб'єкт у сфері друкованих медіа – Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» (вул. Фрометівська, буд. 2, м. Київ, 03039, iapm@iapm.edu.ua, тел. (044) 490-95-00).

Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») зі спеціальностей В11 – Філологія (за спеціалізаціями); С7 – Журналістика відповідно до Наказу МОН України № 320 від 07 квітня 2022 року (додаток 2)

Видання індексується Google Scholar

DOI: 10.32689/maup.philol

Наукові праці МАУП. Філологія. 2025. Вип. 3(17). Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2025. 168 с.

Публікуються статті науковців, які досліджують актуальні проблеми розвитку філології. Для науковців, викладачів, студентів та всіх, кого цікавить розвиток філологічної науки в Україні.

ЗМІСТ

Кіра БАЙША, Тетяна МАЛАНЧІЙ ПЕРЕКЛАД ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ.....	7
Сергій БАТУРА КОЛЕКТИВНИЙ КІНОСЦЕНАРІЙ-ПЕЧВОРК ЯК ПІДЖАНР КОЛЕКТИВНОГО ЛІТЕРАТУРНОГО ПЕЧВОРКУ.....	12
Наталія БАЮРКО ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КОМУНІКАЦІЙНИХ СТРАТЕГІЙ ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ (НА ПРИКЛАДІ НАЦІОНАЛЬНОЇ СЛУЖБИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ).....	28
Алла БИЧОК АКТУАЛЬНІСТЬ ПРИНЦИПІВ НАВЧАННЯ ТА КОМПОНЕНТІВ ЗМІСТУ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ З ЕЛЕМЕНТАМИ ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВА.....	36
Viacheslav VASYLCHENKO, Viktor PASICHNYK ETHICAL CHALLENGES IN THE IMPLEMENTATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN JOURNALISM: BALANCING AUTOMATION AND JOURNALISTIC RESPONSIBILITY.....	41
Олександр ГРИЩЕНКО, Олена СИТЬКО, Владислав ПТУХА МОВНА ПОЛІТИКА В УМОВАХ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ: ФІЛОЛОГІЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ.....	49
Людмила ДАНИЛЕНКО ЛІКВІДАТОР І СТАЛКЕР У ХУДОЖНЬОМУ ЛАНДШАФТІ ЧОРНОБИЛЯ.....	57
Юлія ДЕМ'ЯНЧУК ВІЙСЬКОВА VS ВОЄННА ФРАЗЕОЛОГІЯ В СИСТЕМІ МОВИ ВІЙНИ В РАМКАХ МІКРОЛІНГВОПОЛІТИЧНОЇ СИНЕРГЕТИКИ	63
Олег ДЖОЛОС МОЖЛИВОСТІ ТА РИЗИКИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В АУДІОВІЗУАЛЬНИХ ТА ОНЛАЙН-МЕДІА УКРАЇНИ.....	82
Віталій ЗАХАРОВ, Уляна ЛЕВКО, Наталія ЄНЧЕВА КИЇВ ЯК ОБ'ЄКТ АУДІОВІЗУАЛЬНИХ ПРАКТИК У НОВИХ МЕДІА.....	87
Олена КОВАЛЕНКО ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ КОНТЕНТ-АНАЛІЗУ ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ МАТЕРІАЛІВ В АНГЛОМОВНИХ ЗАСОБАХ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ.....	97
Elizaveta KOZYR THE CONCEPT OF BEAUTY AS A COMPONENT OF THE NATIONAL MENTALITY.....	103
Вікторія КОЛІСНИК, Віктор ЛИТВИНЕНКО ОБРАЗНІСТЬ РОМАНУ ЕДІТ НЕСБІТ «ДІТИ ЗАЛІЗНИЦІ».....	107
Радана КОПЧА РОЛЬ ЗВ'ЯЗКІВ ІЗ ГРОМАДСЬКІСТЮ У ВІЙСЬКОВО-ЦИВІЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЯХ У ЗМІЦНЕННІ ДОВІРИ ДО ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ	113
Христина КУХАРУК ТЕМАТИЧНІ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ПОЛЯ ТІЛЕСНОСТІ, ІЗОЛЯЦІЇ ТА АБСУРДУ: ЛЕКСИЧНІ ЕКСПЛІКАНТИ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ «СИН ТІНІ» ОЛЕСЯ УЛЬЯНЕНКА).....	122

Світлана ЛИТВИНСЬКА РОЛЬ ЖУРНАЛІСТИКИ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ: ДОСВІД УКРАЇНИ.....	127
Сергій ЛЯШЕНКО ФУНКЦІОНАЛЬНА СПЕЦИФІКА ЛІНГВІСТИЧНИХ ТЕРМІНІВ ЇХНІЙ РОЛІ ЯК ІНСТРУМЕНТІВ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ.....	135
Андрій МОСКВИЧ ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАЦІЇ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ З АБІТУРІЄНТАМИ НА МЕДІЙНИХ ПЛАТФОРМАХ (НА ПРИКЛАДАХ ДНІПРОВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ, ПОЛІСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ І НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ УКРАЇНИ «КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО».).....	139
Олексій ОСКИРКО МАТЕРІАЛИ ДО СЛОВНИКА СХІДНОПОДІЛЬСЬКИХ ГОВІРОК (НАЗВИ НАПОЇВ).....	147
Kostiantyn PALSHKOV, Tetiana DALIAVSKA, Oksana CHUB SOCIAL MEDIA AS A COMMUNICATION STRATEGY TOOL FOR GRANT PROJECTS: THE EXPERIENCE OF RETREAT CAMP.....	154
Василь ШАРКАНЬ КРИТИКА МОВНОЇ ПОЛІТИКИ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ ЩОДО ПІДКАРПАТСЬКОЇ РУСИ В ЧАСОПИСІ «ПРОБОЄМ» (1933–1939).....	161

УДК 811.111'374

DOI <https://doi.org/10.32689/maup.philol.2025.3.11>

Олена КОВАЛЕНКО

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри лінгвістики та перекладу,

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка.

доцент кафедри іноземної філології та перекладу,

ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»

ORCID: 0000-0001-8174-1780

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ КОНТЕНТ-АНАЛІЗУ ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ МАТЕРІАЛІВ В АНГЛОМОВНИХ ЗАСОБАХ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

У статті окреслені теоретико-прикладні аспекти застосування методу контент-аналізу для вивчення матеріалів мас-медіа в царині формування образу України в англомовних друкованих засобах масової інформації (ЗМІ) у 2022-2024 рр.

Матеріали друкованих ЗМІ є багатограним об'єктом лінгвістичних досліджень, який дозволяє виявляти не лише мовні особливості, а й механізми вибудовування суспільних уявлень. Лексичні, синтаксичні та стилістичні засоби в таких текстах сприяють створенню наративів і дискурсів, які впливають на сприйняття реальності та становлення громадської думки.

У розвідці схарактеризовані сучасні практичні інструменти автоматизованої обробки мовних даних (NVivo, Atlas.ti, WordStat, LIWC). Встановлено, що використання цих програмних засобів для виконання лінгвістичних досліджень в царині друкованих засобів масової інформації, зокрема англомовних, дозволяє автоматизувати процес обробки текстів, надаючи вченим більше часу для інтерпретації результатів.

У статті зазначено, що метод контент-аналізу також уможливлює інтеграцію кількісного і якісного підходів для глибшого розуміння прихованих смислів і тенденцій у мовленні, дозволяє виявляти закономірності, приховані смисли, структури та тенденції в мовному матеріалі, зокрема в медійному дискурсі.

Констатовано, що метод контент-аналізу доцільно застосовувати для визначення мовних стратегій політиків, прихованих смислів та ідеологічних установок, а відтак досліджувати вербалізацію образу України в англомовних друкованих засобах масової інформації та шляхи мовної репрезентації певних політичних подій або суспільних явищ. Вивчення матеріалів ЗМІ за допомогою інструментів контент аналізу є критично важливим для відстеження подій в інформаційному просторі, формування стратегій інформаційної політики та посилення комунікаційної стійкості України.

Ключові слова: ЗМІ, метод контент-аналізу, дискурсивний аналіз текстів, мовні стратегії, медіа-дискурс.

Olena Kovalenko. APPLICATION OF THE CONTENT ANALYSIS METHOD FOR THE STUDY OF MATERIALS IN THE ENGLISH LANGUAGE MEDIA

The article outlines the theoretical and applied aspects of the application of the content analysis method for the study of materials in the English language media to analyse the formation of the image of Ukraine in 2022-2024.

The texts in the print media constitute a multifaceted object of linguistic research, which enables identification of the mechanisms, which shape social ideas. Lexical, syntactic, and stylistic devices in the aforementioned materials define narratives and discourses that impact the perception of reality and public opinion.

Modern practical tools for automated language data processing (NVivo, Atlas.ti, WordStat, LIWC) are described in this article. It is established that the use of the software for linguistic research of printed mass media, notably English-language ones, enables automating the process of text processing, allowing more time to interpret the results.

The article states that the method of content analysis also enables the integration of quantitative and qualitative approaches for a deeper understanding of hidden meanings in speech, and helps identify patterns, hidden meanings, structures and trends in language material, specifically in media discourse.

It was established that the method of content analysis should be used to determine the language strategies of politicians, hidden meanings and ideological attitudes, and consequently to investigate the verbalization of the image of Ukraine in English-language print mass media and means of linguistic representation of certain political events or social phenomena. Research on the discourse in mass media by means of content analysis tools is crucial for tracking events in the information space, forming information policy strategies and strengthening Ukraine's communication resilience.

Key words: mass media, method of content analysis, discursive analysis of texts, language strategies, media discourse.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Образ країни створюється під дією історичних, соціальних і культурних чинників та активно конструюється засобами масової інформації. Він є багатограним концептом, який складається із уявлень про культуру держави, її політичний устрій, економіку, національні особливості, роль у міжнародній спільноті.

Дослідження впливу засобів масової інформації (ЗМІ), включаючи друковані, на формування громадської думки є однією з найактуальніших тем, пов'язаних із соціальними комунікаціями. Застосування методу контент-аналізу в лінгвістиці для вивчення дискурсу мас-медіа здатне спростити та суттєво прискорити виконання таких розвідок.

Актуальність цієї розвідки обумовлена пріоритетною важливістю створення позитивного іміджу України у складні й трагічні часи боротьби країни за своє існування, коли від підтримки та допомоги прогресивної спільноти залежить ціна нашої перемоги та незалежності. Одним з основних джерел формування такого іміджу є авторитетні друковані ЗМІ, що публікуються офіційно визнаною мовою міжнародного спілкування, англійською.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Різноманітні аспекти проблематики впливу ЗМІ на становлення суспільних настроїв привертала увагу як класичних теоретиків, так і сучасних науковців. Lazarsfeld P. та Lasswell H. визначали пропаганду як важливий інструмент формування суспільних настроїв. McLuhan H.M. ґрунтовно досліджував вплив комунікаційних процесів на аудиторію і висував ідею про те, що ЗМІ можуть визначати сприйняття реальності.

Праці вітчизняних фахівців у галузі розбудови політичного іміджу держави становлять інтерес у рамках вивчення цієї проблематики. З-поміж них можна виділити доробки таких дослідників, як Кулик В.М., Осмоловська А.О., Попова Л.І., Приятельчук О.А., Ромат Є.В., Терещук В.І., Щурко О.М.

Питання методології кількісного та якісного контент-аналізу, проблеми інтерпретації текстів були у фокусі роботи зарубіжних вчених Fairclough N., Krippendorf K., Mayring Ph., van Dijk T., Weber R.

Питання інтелектуальної обробки тексту (text mining), зокрема для здійснення контент-аналізу текстів за допомогою інструменту WordStat, розглядали Антоненко С.В., Дубровін В.І., Карпов І.А., Могильна М.В.,

Нога Р., Шаховська Н.Б., а також зарубіжні фахівці Laxman A., Chen A., Sumathy K., Sheeela S.

Мета статті в рамках дослідження впливу ЗМІ на формування громадської думки розглянути можливості застосування контент-аналізу, зокрема WordStat 9.0 як інструменту експертизи текстових даних для вивчення матеріалів англомовних друкованих ЗМІ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сутність масової комунікації передбачає передавання та трансляцію даних різноманітними каналами, як то радіо, телебачення, газети, журнали, Інтернет та соціальні медіа. Інформативна функція є основним призначенням ЗМІ, оскільки вони сповіщають найбільш актуальні політичні та економічні події, анонсують культурні заходи та повідомляють про сучасні наукові факти. Щодня телевізійні канали та Інтернет-видання висвітлюють поточні новини щодо ситуації у світі. Проте, ЗМІ здатні не лише оприлюднювати обсяг інформації, а й створювати основу для сприйняття та інтерпретації цих фактів суспільством. Відтак, наступною визначальною місією мас медіа є вплив на громадську думку. Внаслідок повторюваності повідомлень ЗМІ спроможні зумовлювати перцепцію аудиторією певного діапазону питань.

Українська вчена Щурко О.М., піддаючи критичній оцінці функціональні аспекти образу держави, вказувала, що «під час загострення політичних, економічних, соціальних криз зростає конфліктогенність політичного комунікативного середовища, в якому визначальною характеристикою могутності держав стає наявність та ефективність політики просування образу держави в міжнародне середовище, механізмів захисту і трансформації, а також дієвість кризових репутаційних стратегій» [6, с. 22].

Упродовж війн, воєнних конфліктів та сутичок вплив телебачення та друкованих видань на ставлення суспільства до подій істотно посилюється, адже ЗМІ спроможні не лише поінформувати громадськість, а й сформувати емоційний відгук і зумовлювати прийняття колективних рішень. Процес становлення суспільної думки в демократичних країнах переважно спирається на засади свободи слова, плюралізму поглядів і забезпеченні доступу до продукції засобів масової інформації. Втім, навіть у зазначеному контексті ЗМІ залишаються істотним рушієм перетворень і виступають потужним інструментом у гібридній війні, виконуючи як конструктивну так і деструктивну функцію.

Водночас вони здатні створити образ країни-ворога чи навіть виправдовувати вчинки агресорів в умовах інформаційного протистояння. Відтак роль ЗМІ у становленні громадської думки важко переоцінити.

Поставши в якості елементарного інструменту донесення важливої інформації до населення, ЗМІ поступово перетворилися на впливовий механізм маніпулювання політичною думкою. Матеріали мас медіа поширюють знання, кристалізуючи уявлення про події, та визначають засади колективного суспільного світогляду.

Як зазначає М.Т. Дзюба у своїй праці «Роль засобів масової інформації в формуванні громадської думки» [2], періодичні друковані видання відіграють роль посередниками між владними інститутами й громадянами, розбудовуючи інформаційну відкритість і стимулюючи взаємодію між різними верствами суспільства.

В інформаційному просторі сьогодення друковані медіа зберігають свою вагу, базовану на першорядних чинниках. Передусім вони спеціалізуються на фундаментальному аналізі та всебічному висвітленні сучасного політичного та суспільного дискурсу та розкривають складні питання у багатовимірній перспективі. До того ж їхня аудиторія переважно включає читачів, які надають перевагу високоякісному контенту та професійно підготовленим аналітичним матеріалам. Завдяки цьому авторитетні друковані видання залишаються надійними джерелами достовірної інформації, формуючи зважене ставлення до соціальних та політичних явищ.

Друковані медіа є вагомим важелем у конструюванні національних історичних наративів, відіграючи роль медіаторів у репрезентації подій минулого. Вони творять колективну пам'ять, виявляють та укріплюють національну ідентичність. У межах дослідження «Роль українських мас-медіа у творенні національного історичного наративу» [4], виконаного Кулик В.М., підкреслюється здатність медіа спрямовувати трактування історичних подій та керувати ним, створюючи в суспільній свідомості усталений образ минулого. ЗМІ також окреслюють рамки специфічних дискурсів, репрезентуючи настрої громадськості, водночас акцентуючи провідні теми соціальної, політичної та культурної дискусії.

У контексті сучасних досліджень матеріали друкованих медіа перетворилися на багатовимірний об'єкт для аналізу. Перманентний інформаційний потік, що надходить з періодичних видань, надає можливість обчислити частотність згадування певних

тем сучасного дискурсу, визначити ключові слова та особливості використання термінів, метафор чи символів. О.В. Голік відзначає, що мова друкованих медіа видозмінюється згідно з поточним контекстом, утворюючи баланс між нейтральною лексикою та емоційно забарвленими висловами. Особливої уваги заслуговують концептуальні метафори, які сприяють структуруванню уявлень про складні явища, створюючи когнітивні рамки для сприйняття інформації [1]. Вони виступають засобом осмислення складних соціальних реалій та забезпечують комунікативну доступність для широкої аудиторії.

Тексти, представлені в друкованих засобах масової інформації, на синтаксичному рівні вирізняються багатством синтаксичних конструкцій. Риторичні запитання, інверсії, парцеляції і сегментовані речення вносять певний динамізм та енергійність у контент, що заохочує емоційне включення аудиторії. Короткі речення привертають увагу до важливих фактів та подій, тоді як складні синтаксичні конструкції поглиблюють виклад аналітичних аспектів тем, що обговорюються.

У свою чергу, стилістичний рівень функціонування у матеріалах друкованих ЗМІ представлений цитатами, кліше, алюзіями та іншими лінгвістичними засобами, покликаними створити емоційну взаємодію з аудиторією та закріпити впізнавані образи. Ці інструменти слугують не лише засобами художнього оформлення текстів, а й стають об'єктом дослідження в сьогочасних розвідках, присвячених лінгвістичному аналізу впливу текстуального контенту на читача.

В рамках дискурсивного аналізу таких матеріалів можна виявити ідеологічні меседжі, соціальний контекст і стратегічні прийоми, які використовуються для впливу на аудиторію.

Плідність й ефективність медійного дискурсу виявляється у його здатності сформулювати сприйняття фактів реальності шляхом вибіркового, часткового або неповного їх висвітлення і акцентування певних деталей. Так народжуються суспільні наративи, враження про події чи об'єкти, громадська думка.

Мовознавче вивчення матеріалів друкованих ЗМІ допомагає зрозуміти способи побудови образів держав, регіонів, територій і суспільних верств мовними засобами. У цьому контексті застосовуються методи якісного й кількісного контент-аналізу із формуванням висновків про такі особливості, як оцінна лексика, маркери

суб'єктивності та стратегій переконання, повторюваність ідей, динаміка частотності вживання фраз та виразів. Наприклад, статті української тематики, розміщені у англомовних виданнях у період з 2022 по 2024 рік, дозволяють здійснити моніторинг того, як медійні агенції конструюють імідж України шляхом поєднання позитивних чи негативних оцінок, метафор та емоційно забарвленої лексики.

Зважаючи на відчутний вплив, який справляють друковані медіа на суспільну думку, для аналізу в цій розвідці обрано матеріали провідних англомовних видань з метою з'ясування, яким чином Україну репрезентували на сторінках авторитетних міжнародних джерел. Уявлення про нашу країну у свідомості англомовної читацької аудиторії, створене через публікації у міжнародних медіа, має значний потенціал щодо визначення рівня емпатії та підтримки з боку іноземних урядів, спільнот та інших держав. ЗМІ виконують посередницькі функції між громадськістю та політичними елітами, зумовлюючи суспільний тиск, здатний формувати порядок денний щодо України. Особливо важливим під час війни є розуміння шляхів протистояння українського нарративу дезінформаційній кампанії, спрямованій на дискредитацію нашої країни.

Розгляд публікацій BBC, Reuters і The Guardian за період з 2022 по 2024 рік, присвячених українській тематиці, дозволяє виокремити першорядні тенденції у формуванні мовного образу України. Це дозволяє оцінити зміни у тональності та змісті матеріалів у контексті війни та усвідомити, як міжнародна аудиторія сприймає події, пов'язані з Україною, та вплив настроїв громадськості на подальший перебіг геополітичних процесів.

Ретельний аналіз матеріалів ЗМІ за допомогою інструментарію контент-аналізу набуває особливого значення для комплексного вивчення інформаційного простору, формування оптимальних стратегій інформаційної політики та посиленню комунікаційної стійкості України в умовах воєнного конфлікту, допомагаючи протидіяти маніпуляціям і дезінформації.

У межах лінгвістики існує низка наукових методів, які застосовуються для аналізу текстів, кожен із яких має свою специфіку. Зокрема, критичний дискурс-аналіз уможливує розкриття впливу текстів на інституції влади і соціальні ідеології, виявляючи приховані смисли, які формують свідомість громадськості. Семантичний аналіз зосеред-

жує увагу на значеннях мовних одиниць у конкретному контексті, а психолінгвістичний аналіз допомагає зрозуміти когнітивні процеси й механізми, які лежать в основі формування думок через мову. Соціолінгвістичний аналіз акцентує увагу на реалізації мови в певних соціокультурних та соціальних рамках, тоді як стилістичний аналіз вивчає художні засоби і специфіку текстуального стилю.

Серед цих методик особливе місце займає контент-аналіз, який виступає одним із найбільш дієвих та універсальних інструментів для об'єктивної характеристики медіа-дискурсу. У лінгвістичних дослідженнях він повсюдно застосовується для обробки значних масивів текстової інформації, уможливаючи аналіз емоційної складової тексту та структури дискурсу. Контент-аналіз гармонійно поєднує кількісний і якісний підходи задля більш детального розкриття прихованих смислів, що надають текстам значущість і вплив.

Американський вчений К. Krippendorff здійснював фундаментальні дослідження цієї галузі. В його праці "Content Analysis: An Introduction to Its Methodology" [8] контент-аналіз визначається як метод, що інтегрує кількісні й якісні аспекти, та закладає основи для розроблення дієвих інструментів для системного опрацювання текстових матеріалів.

У свою чергу, Ph. Mayring зосередив увагу на інтерпретативному вивченні текстів, інтегруючи цей підхід із формалізованими методами якісного контент-аналізу. У своїй книзі "Qualitative Content Analysis: Theoretical Foundation, Basic Procedures and Software Solution" [9] вчений виклав детальну методику опрацювання текстів ЗМІ.

R. Weber у своїй праці "Basic Content Analysis" [10] обґрунтовує застосування прикладного підходу для опрацювання медійних текстів. Вчений наголошує на необхідності врахування та інтеграції кількісних аспектів контент-аналізу, таких як підрахунок частоти певних тем чи символів у великих текстових масивах, а T. van Dijk у своїй книзі "Discourse and Communication" [7] зосереджує увагу на ідеологічному і соціальному потенціалі впливу текстів політичного або медійного характеру.

Українські науковці Могильна М.В. та Дубровін В.І. зазначають, що процес отримання значущої інформації із значного обсягу текстових документів є тривалим і трудомістким. У цьому контексті підбір відповідних автоматизованих технік суттєво

скорочує час на аналітичну обробку даних та полегшує ухвалення рішень [5, с. 42]. Як зазначають Карпов І.А. та Антоненко С.В., «інтелектуальний обробка тексту є міждисциплінарною областю, яка включає інформаційний пошук, вилучення знань, збір даних, комп'ютерну лінгвістику і опрацювання природної мови» [3, с. 41].

Кількісний контент-аналіз являє собою метод дослідження, що ґрунтується на обчисленні частоти появи певних категорій, лексем або символів у текстовому матеріалі. Для реалізації цього процесу здебільшого використовують такі сучасні технології автоматизованої обробки даних, зокрема програми типу WordStat, які забезпечують проведення частотного аналізу і створення графічної візуалізації отриманих результатів. Крім того, застосовуються лексичні аналізатори, базовані на тезаурусах, або спеціалізовані скрипти для обробки текстових корпусів на мовах програмування, таких як Python. Завдяки зазначеним технологічним засобам дослідники мають змогу обробляти великі масивами даних, відшукувати статистичні закономірності та формувати висновки на їх основі. У сфері медіа-аналітики автоматизовані методи корпусної лінгвістики застосовують для оцінки тональності публікацій, моніторингу динаміки змін популярності певних тематичних напрямків або вибудовування дискурсивних стратегій. Відтак, означені методи є потужними засобами для дослідження суспільних настроїв та побудови ефективної комунікаційної політики.

На відміну від кількісного, якісний контент-аналіз зосереджений на глибокій інтерпретації текстів, спрямований на виявлення складних смислових зв'язків, прихованих емоційних аспектів та семантичних характеристик, які не піддаються числовому вимірюванню та залишаються поза увагою проведення під час стандартного статистичного оброблення текстових матеріалів. У студіюванні текстів цей підхід використовується для вивчення метафоричних конструкцій, культурних алюзій, стилістичних прийомів та інших засобів художнього чи ідейного вираження, що формують структуру та зміст тексту чи публікації. Винятковою перевагою якісного контент-аналізу, яка вирізняє його з-поміж вищезгаданих методів, є опція опрацювання одиничних або рідкісних документів, що вимагають максимально уважного ставлення до кожного нюансу, глибокого проникнення у сутність текстових повідомлень.

У сучасній практиці досліджень застосовується комбінований кількісно-якісний

метод, який об'єднує переваги обох підходів. У вивченні медійного висвітлення подій підрахунок частоти використання ключових слів доповнюється якісним аналізом їхнього контексту. Така інтеграція дозволяє не лише збирати статистичні дані, але й розкривати приховані значення, ідеологічні упередження чи маніпулятивні тактики, що закладені у матеріалах. Поєднання цих методів уможливорює не тільки виявлення загальних статистичних закономірностей, але й їхню інтерпретацію. Наприклад, аналіз медійного дискурсу може включати кількісний підрахунок позитивних і негативних згадувань певного об'єкта, а також вивчення риторичних прийомів та наративних стратегій, застосованих у тексті. Такий спосіб аналізу є особливо корисним у лінгвістичному дослідженні, де потрібно враховувати як кількісні, так і якісні характеристики мови.

Описана методологія включає кілька взаємопов'язаних етапів, кожен із яких забезпечує послідовність та наукову обґрунтованість розвідки. На початковій стадії формулюються дослідницькі цілі, які визначають загальний напрямок аналізу. На даному етапі науковець, наприклад, може поставити завдання ідентифікувати тональність медійних матеріалів, які висвітлюють певну подію або явище. Наступним кроком є формування текстового корпусу, що виступає репрезентативною вибіркою для окресленої проблеми та забезпечує достовірність отриманих результатів. Після цього виокремлюються специфічні одиниці аналізу, як то поняття чи фрази, що несуть змістові або емоційні маркери, здатні вказувати на позитивне, негативне або змішане ставлення до предмета вивчення. Потім ідентифіковані елементи класифікують за різними категоріями, а саме «емоційно забарвлені висловлювання» чи «стереотипні фрази». Завершальний етап охоплює кількісний підрахунок та якісну інтерпретацію результатів. Отримані дані оцінюються у контексті поставлених завдань, формуються висновки.

Окрім теоретичних розробок важливою складовою згадуваної методології стали сучасні програмні інструменти для автоматизованої обробки даних, такі як NVivo, Atlas.ti, WordStat, LIWC. Ці програми дозволяють автоматизувати рутину та зосередитися на більш творчих та аналітичних аспектах, зокрема інтерпретації отриманих результатів. Наприклад, програмне забезпечення LIWC спеціалізується на виявленні емоційного забарвлення тексту, що не лише спрощує аналіз, але й підвищує точність висно-

вків, глибше розкриваючи взаємозв'язки між мовою та емоціями.

WordStat 9.0 являє собою високоефективний інструмент для обробки текстових даних, зокрема матеріалів преси. Його багатофункціональність дозволяє проводити як кількісний, так і якісний аналіз, що робить цей програмний продукт надзвичайно корисним під час опрацювання великих масивів текстових даних. З-поміж ключових переваг WordStat варто виділити здатність опрацьовувати об'ємні текстові корпуси з високою швидкістю та виокремлювати основні теми і патерни. Програма також уможливорює створення користувацьких словників для аналізу. Завдяки цьому дослідники можуть адаптувати категорії відповідно до поставлених цілей, таких як класифікація текстів за тематикою або емоційною тональністю. Ця методологія допомагає виявляти динаміку висвітлення певної теми у медіа протягом часу у або порівнювати риторичну стратегію різних видань.

Метод частотного аналізу, реалізований за допомогою програми WordStat, дозволяє вченим визначати найбільш уживані слова та вирази для ідентифікації ключових тем та головних акцентів у медіа матеріаліх. Крім безпосереднього підрахунку частотності, вивчення контексту використання слів запобігає появі помилок, зумовлених багатозначністю термінів. Таке поєднання кількісного аналізу з якісним розглядом контексту здатне створити більш об'єктивну і точну картину досліджуваного тексту.

WordStat також пропонує інструментарій для візуалізації результатів, а саме графіки, діаграми та карти співзгадуваності. Завдяки цьому стає можливим не лише проаналізувати, а й подати дані у наочній та зрозумілій формі, що особливо важливо для комунікації з широкою аудиторією. Підсумовуючи, слід вказати, WordStat є ефективним інструментом для обробки текстів у медіа, поєднуючи простоту у використанні зі значними аналітичними можливостями. Він забезпечує науковців дієвими засобами для систематизації великих за обсягом масивів текстів та виявлення ключових тем, тональностей і тенденцій.

Висновки. В результаті виконаної розвідки ми дійшли висновку про те, що контент-аналіз як метод у лінгвістиці слугує ефективним інструментом системного дослідження текстів, що спрямований на виявлення закономірностей використання мовних одиниць, аналіз емоційного забарвлення текстів і структури дискурсу, взаємозв'язків між тематичними аспектами. Цей метод також уможливорює інтеграцію кількісного і якісного підходів для глибшого розуміння прихованих смислів і тенденцій у мовленні, встановлення закономірностей в текстовому матеріалі в медійного дискурсу.

Перспективи подальших досліджень вбачаються у окресленні шляхів застосування методу контент-аналізу для вивчення вербалізації образу України в англомовних друкованих засобах масової інформації.

Література:

1. Голік О. В. Історіографія питання іміджу України на сторінках російської та американської преси. *Наукові записки. Сер. Політика і етнологія; Ін-т політичних і етнонаціональних досліджень НАН України*. 2009. Т. 1, №3, С. 150–167.
2. Дзюба М. Т. Нарис теорії і практики інформаційно-психологічних операцій : навч. посібник. Київ : ВІТІ НТУУ «КПІ», 2006. 188 с.
3. Карпов І. А., Антоненко С. В. Огляд методів інтелектуального аналізу тексту. *Актуальні проблеми автоматизації та інформаційних технологій*. 2020. №24. С. 40–46.
4. Кулик В. М. Роль українських мас-медіа у творенні національного історичного наративу. *Збірник наукових праць «Політологічні студії»*. 2010. Вип. 1, С. 208–222.
5. Могильна М. В., Дубровін В. І. Інтелектуальний аналіз тексту: застосування та безкоштовні програмні засоби. *Прикладні питання математичного моделювання*. 2022. № 5(2), С. 41–49.
6. Щурко О. М. Функціональні аспекти образу держави на сучасному етапі. *Society, Politics, Administration in Central Europe*. 2017. Вип. 4, С. 22–26.
7. Dijk van T. Discourse and Communication : New Approaches to the Analysis of Mass Media Discourse and Communication. Reprint edition. Walter de Gruyter. 2011. P. 375.
8. Krippendorff K. Content Analysis. An Introduction to Its Methodology. 3rd ed. SAGE. 2013. P. 441.
9. Mayring Ph. Qualitative content analysis : theoretical foundation, basic procedures and software solution. Klagenfurt. 2014. P. 143.
10. Weber R. Basic Content Analysis. 2nd ed. SAGE University Paper. 1990. P. 98.

Дата надходження статті: 29.09.2025

Дата прийняття статті: 20.10.2025

Опубліковано: 04.12.2025